

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm**Fö/2018/00578/RS**
Remitteringen av betänkandet En lag om
operativt militärt stöd mellan Sverige och
Finland (SOU 2018:31)

Transportstyrelsens återkoppling i ärendet redovisas i bifogat remissvar.

Med vänlig hälsning

Peter Gustavsson
Säkerhetschef Transportstyrelsen

Bilagor:

TSG 2018-2378 Remitteringen av betänkandet En lag om operativt militärt
stöd mellan Sverige och Finland (SOU 2018:31)

Sändlista:

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Remitteringen av betänkandet En lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland (SOU 2018:31)

Transportstyrelsens sammanfattade synpunkter:

Luffart

Transportstyrelsen (TS) är tveksamma till att förslaget till reglering stödjer betänkandets beskrivning av hur ett s.k. koordinerat förfarande ska kunna tillämpas. Detta då TS inte gör bedömningen att förslaget till bemyndigande i 14 kap 3 § luftfartsförordningen kommer att kunna användas av Försvarmakten för att bestämma att finsk försvarsmakt får besluta om tillfälliga undantag från beslut om restriktionsområde i ett restriktionsområde där finsk försvarsmakt flyger. Eftersom bemyndigandet endast uppges avse hur de finska militära luftfartygen ska framföras i luften gör vi bedömningen att bemyndigandet inte täcker en sådan eventuell reglering från Försvarmakten för finsk försvarsmakt. TS ser inte heller att TS kan bemyndiga den finska försvarsmakten med det bemyndigande TS har i 1 kap 5 § 3 st luftfartsförordningen, dvs. att TS om det finns särskilda skäl får meddela föreskrifter om eller i ett enskilt fall besluta att en annan myndighet får besluta om tillfälliga undantag från beslut om restriktionsområde. Detta bemyndigande får nog förutsättas endast omfatta svenska myndigheter. TS kan såvitt vi kan bedöma således endast, utifrån lagstiftningens lydelse, medge att Försvarmakten får besluta om tillfälliga undantag från beslut om restriktionsområde.

Fordonsuttagssystem

TS berörs av förfogandelagen (1978:262). TS har idag ett samarbete med Försvarmakten i Sverige gällande fordonsuttag i händelse av höjd beredskap eller krig.

Samarbetet innebär en möjlighet för Försvarsmakten att genomföra uttag av fordon som är föremål för beslut om förfogande till Försvarsmakten. Av remissunderlaget har TS noterat att även Finland, med stöd av förfogandelagen, ska få tillgång till systemet (sid 191). TS kan dock inte utläsa hur TS formellt ska kunna erbjuda den finska försvarsmakten uttag av svenska fordon. Som vi förstår det ska detta handläggas av Försvarsmakten i Sverige.

I övrigt har TS inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Regeringen vill, förmodligen mot bakgrund av det internationella och regionala säkerhetsläget, förenkla möjligheterna till försvarssamarbete i regionen. Den 12 november 2015 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera förutsättningarna enligt regeringsformen för Sverige att, under förutsättning att nödvändiga politiska beslut fattas, med militära resurser agera gemensamt med annan stat för att möta ett väpnat angrepp mot någon av staterna samt för att hindra kränkningar av någon av staternas territorium i fred och under krig mellan främmande stater. Förutsättningsutredningen redovisade i september 2016 sitt betänkande (SOU 2016:64). I mars 2017 beslutade regeringen direktiv till den nu aktuella utredningen, En rättslig reglering av försvarssamarbetet med Finland.

I dagsläget kräver ett beslut om att sända väpnad svensk styrka utomlands för att stödja Finland med att hindra kränkningar av finskt territorium att riksdagen först godkänner sändandet i enlighet med regeringsformen (RF). Beslut om att ta emot militärt stöd från Finland i syfte att möta ett väpnat angrepp mot Sverige eller att hindra kränkningar av svenskt territorium fordrar ett medgivande av riksdagen i enlighet med RF, i form av ett beslut om överlämnande av förvaltningsuppgift till annan stat. Enligt Förutsättningsutredningen finns förutsättningar för riksdagen att i lag bemyndiga regeringen att fatta dessa beslut. Den nu aktuella utredningen (SOU 2018:31) har ansett att beslut om att ge och ta emot militärt stöd i aktuella situationer inte kan fattas med tillräcklig skyndsamhet inom ramen för riksdagens beslutsfattande samt att regeringen därför genom bemyndiganden i lag bör ges utökade befogenheter att ensam inom ramen för det fördjupade svensk-finska försvarssamarbetet fatta beslut om lämnande och mottagande av operativt militärt stöd. Vidare har utredningen ansett att riksdagens behov av att hållas underrättad inom ramen för de utökade beslutsbefogenheterna säkerställs genom att regeringen lämnar information till och överlägger med Utrikesnämnden. Utredningen har föreslagit att bemyndiganden till regeringen bör regleras i en lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland.

Synpunkter

Betänkandet har på TS beretts med myndighetens avdelningar och samordnats av TS ledningskansli. Synpunkter har inkommit från Sjö- och luftfartsavdelningen (SL) och Fordonsinformationsavdelningen (FI). Det handlar om följande synpunkter:

- TS berörs av förfogandelagen (1978:262). TS har idag ett samarbete med Försvarmakten i Sverige gällande fordonsuttag i händelse av höjd beredskap eller krig. Samarbetet innebär en möjlighet för Försvarmakten att genomföra uttag av fordon som är föremål för beslut om förfogande till Försvarmakten. Av remissunderlaget har TS noterat att även Finland, med stöd av förfogandelagen, ska få tillgång till systemet (sid 191). TS kan dock inte utläsa hur TS ska kunna erbjuda den finska försvarmakten uttag av svenska fordon. Som vi förstår det ska detta möjligen handläggas av Försvarmakten i Sverige.
- Synpunkter på föreslagna ändringar i luftfartslag och förordning, där det föreslås ändring i dels 14 kap. 5 § luftfartslagen (LL), dels 14 kap. 3 § luftfartsförordningen (LF). Ändringarna leder samlat till att Försvarmakten bemyndigas att meddela föreskrifter, eller i ett enskilt fall besluta om finsk militär luftfarts verksamhet i Sverige som bedrivs inom ramen för lagen om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland. Vi kan inte se att TS *från juridiskt håll* bör ha några synpunkter på den föreslagna ändringen av LL eller LF utan menar att regleringen är rimlig. Försvarmakten får reglera eller besluta hur finska militära luftfartyg ska framföras i luften när stöd lämnas enligt den aktuella lagen om operativt militärt stöd. Redan idag har Försvarmakten rätten att meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta när det gäller utländsk militär luftfarts övningar i Sverige. TS har dock *synpunkter vad gäller möjligheten att tillämpa regleringen i vissa fall* som tas upp under rubriken Knäckfrågor.
- När det gäller transporter av farligt gods på luftfartsområdet innebär förslaget att TS, till skillnad mot idag, inte behöver ge några undantag från ICAO-TI om finska statsluftfartyg flyger från/till/över Sverige med förbjudet farligt gods. Detta innebär i sin tur att Försvarmakten eller regeringen får säkerställa att en acceptabel säkerhetsnivå upprätthålls.

Knäckfrågor

Vi är tveksamma till att förslaget till reglering stödjer beskrivningen av hur ett s.k. koordinerat förfarande ska kunna tillämpas

På s. 45 i betänkandet anges att Förutsättningsutredningen beskriver tre olika modeller av gemensamt agerande; koordinerat agerande, ett agerande där en stat ställer militära resurser till en annan stats förfogande och/eller ett agerande med gemensamma styrkor under gemensam ledning. Det framgår

på samma sida att ”ett koordinerat agerande torde oftast vara det som är praktiskt genomförbart om de samarbetande styrkorna inte har en hög förmåga till interoperabilitet, dvs. en förmåga att effektivt kunna verka tillsammans”.

Utredningen nämner inte begreppet *restriktionsområde* men det framgår i betänkandet bl.a. att ”Ett koordinerat agerande äger rum i ett operationsområde där det har etablerats tydliga geografiska eller uppgiftsmässiga gränser mellan deltagande parter. De övergripande målen med agerandet är gemensamma men deltagande parter står under egen nationell ledning och agerar enligt egna planer. /.../ Exempel på ett koordinerat agerande i denna form skulle kunna vara att Sverige överlåter till Finland att inom ett definierat operationsområde möta ett väpnat angrepp eller hindra kränkningar av svenskt territorium. Operationsområdet kan vara av varierande storlek och slag, exempelvis en viss del av sjö- eller luftterritoriet. ...”. Även om man inte använder termen restriktionsområde i stycket förefaller man faktiskt diskutera ett restriktionsområde – man kallar det ”definierat operationsområde” – som upprättas med hänsyn till militära skäl. Avsikten förefaller vara att Finland ska kunna få stå under egen nationell ledning i ett sådant område (se s. 45 och 46). SL har gjort en bedömning av ifall nuvarande lagstiftningen möjliggör operationer enligt ovan. Hur de ska flyga i området kan FM besluta eller föreskriva om enligt det bemyndigande de nu får i 14 kap 3 § luftfartsförordningen. Kan det aktuella bemyndigandet som förs in i 14 kap 3 § användas av Försvarsmakten för att bestämma att finsk försvarsmakt får besluta om tillfälliga undantag från beslut om restriktionsområde i ett restriktionsområde där finsk försvarsmakt flyger? Eftersom bemyndigandet endast uppges avse hur de finska militära luftfartygen ska framföras i luften gör vi bedömningen att bemyndigandet inte täcker en sådan eventuell reglering från Försvarsmakten för finsk försvarsmakt. SL ser inte heller att TS kan bemyndiga den finska försvarsmakten med det bemyndigande TS har i 1 kap 5 § 3 st luftfartsförordningen, dvs. att TS om det finns särskilda skäl får meddela föreskrifter om eller i ett enskilt fall besluta att en annan myndighet får besluta om tillfälliga undantag från beslut om restriktionsområde. Detta bemyndigande får nog förutsättas endast omfatta svenska myndigheter. TS kan enligt vår bedömning således endast medge att Försvarsmakten får besluta om tillfälliga undantag från beslut om restriktionsområde.

Motiv till vårt ställningstagande

Att lagstiftningen ska överensstämma med övriga författningar på området.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam.
Säkerhetschef Peter Gustavsson föredrog ärendet. Avdelningsdirektör Ingrid
Cherfils deltog vid föredragningen.

Jonas Bjelfvenstam
Generaldirektör